

Німко О.Б.

доцент, кандидат юридичних наук,  
Житомирський національний  
агроекологічний університет,  
місто Житомир, Україна

## ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В УКРАЇНІ

**Ключові слова:** електронна комерція, електронна торгівля, електронний правочин

**Key words:** e-commerce, e-commerce, electronic transaction.

Актуальність даної теми зумовлена тим, що одним з основних напрямів державної політики на даному етапі розвитку українського суспільства є реалізація прав громадян, що знайшло закріплення у Конституції України та інших нормативно – правових актах [1, с.5].

Питання впровадження, регламентації та розвитку інтернет-торгівлею в умовах сьогодення набуває важливого значення через прискорення процесів концентрації торговельних об'єктів; розвиток і впровадження нових технологій, моделей застосування Інтернету в діяльності торговельних підприємств; динамічність ринку в різних його сегментах; посилення конкуренції з боку іноземних суб'єктів; модифікацію форм і видів конкурентної боротьби, зокрема активізацію інтернет-маркетингової діяльності торговельних підприємств [2, с.20].

Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (ч. 2 ст. 6 Конституції України) [3, 97].

Статтею 19 Конституції України встановлено, що органи державної влади, органи місцевого самоврядування повинні діяти в лише на підставі в межах повноважень та у спосіб, що передбачений Конституцією та законами України [4, 294].

Правове регулювання інтернет-торгівлі в Україні перебуває у процесі становлення.

Господарський кодекс України, як основний комплексний нормативний акт у сфері господарювання, не врегулював сьогоденних спрямувань застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій у торговельній діяльності.

Цивільний кодекс України, що набув чинності 01 січня 2004 року, містить єдину статтю 207, яка у найбільш загальному вигляді закріплює потенційну можливість укладання договорів через мережі [5, с.8]. Так, у цій статті йдеться про те, що у випадку відображення волі сторін за допомогою електронного, телетайпного або іншого технічного засобу зв'язку, фіксації змісту договору в електронних документах, правочин вважається вчиненим у письмовій формі.

Також передбачена можливість використання під час укладання правочинів електронного підпису у випадках, встановлених законом, іншими актами цивільного законодавства.

При впровадженні в Україні електронних сервісів оптимальним варіантом для ідентифікації клієнтів може являтися банківська ідентифікація. У Україні запустили пілотний проект універсальної електронної ідентифікації громадян через банківські дані. Проект вирішуватиме питання верифікації користувача через Інтернет для надання довідок, дозвільних та інших документів в електронному вигляді. Суть технології проста: банки країни [6, с.15].

Правове регулювання відносин, пов'язаних із використанням електронних документів, та відносин, пов'язаних із використанням електронного підпису, також перебуває у стадії становлення. Правовою підставою використання електронних документів та електронних підписів в Україні є такі нормативні акти, як: Закон України "Про обов'язковий примірник документів" від 09 квітня 1999 р.; Закон України "Про платіжні системи та переказ грошей в Україні" від 05 квітня 2001 р.; Закон України "Про електронний документ та електронний документообіг" від 22 травня 2003 р.; Закон України "Про електронний цифровий підпис" від 22 травня 2003 р.

Без сумніву, велике значення має прийняття Верховною Радою України 03 вересня 2015 року Закону "Про електронну комерцію".

Цей закон врегулював визначення термінів «електронна комерція», «електронна торгівля», «електронний правочин» та «інтернет-магазин».

Законом виокремлений правовий статус продавця (виконавця, постачальника) товарів, робіт, послуг в електронній комерції.

Статтю 7 вказаного закону визначено, що продавець (виконавець, постачальник) товарів, робіт, послуг в електронній комерції під час своєї діяльності зобов'язаний забезпечити прямий, простий, стабільний доступ інших учасників відносин у сфері електронної комерції до такої інформації:

– повне найменування юридичної особи або прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи – підприємця;

- місцезнаходження юридичної особи або місце реєстрації та місце фактичного проживання фізичної особи – підприємця;
- адреса електронної пошти та/або адреса інтернет-магазину;
- ідентифікаційний код для юридичної особи або реєстраційний номер облікової картки платника податків для фізичної особи – підприємця;
- відомості про ліцензію, якщо господарська діяльність підлягає ліцензуванню;
- щодо включення податків у розрахунок вартості товару, роботи, послуги та, у разі доставки товару, – інформація про вартість доставки;
- інші відомості, що відповідно до законодавства підлягають оприлюдненню.

Важливим є зауваження у законі, що покупець (замовник, споживач) товарів, робіт, послуг у сфері електронної комерції за обсягом своїх прав та обов'язків прирівнюється до споживача у разі укладення договору поза торговельними або офісними приміщеннями та у разі укладення договору на відстані відповідно до Закону України “Про захист прав споживачів”.

Електронний договір, крім визначених Цивільним кодексом України істотних умов для відповідного виду договору, може містити інформацію про:

- технологію (порядок) укладення договору;
- порядок створення та накладання електронних підписів сторонами договору;
- можливість та порядок внесення змін до умов договору;
- спосіб та порядок прийняття пропозиції укласти електронний договір (акцепту);
- порядок обміну електронними повідомленнями та інформацією між сторонами під час виконання ними своїх зобов'язань;
- технічні засоби ідентифікації сторони;
- порядок внесення змін до помилково відправленого прийняття пропозиції укласти електронний договір (акцепту);
- посилення на умови, що включаються до договору, шляхом перенаправлення (відсилення) до іншого електронного документа і порядок доступу до такого документа;
- спосіб зберігання та пред'явлення електронних документів, повідомлень, іншої інформації в електронній формі та умови доступу до них;
- умови виготовлення та отримання паперових копій електронних документів;

– можливість вибору мови, що використовується під час укладення та виконання договору;

– інші відомості.

Електронний договір укладається шляхом пропозиції його укласти (оферти) однією стороною та її прийняття (акцепту) другою стороною.

Електронний договір вважається укладеним з моменту одержання особою, яка направила пропозицію укласти такий договір, відповіді про прийняття цієї пропозиції [7].

Бурхливий розвиток процесів інформатизації суспільства спричинив появу нових суспільних відносин в сфері господарювання, які охоплюються поняттям “електронна комерція”. Важливою рисою цих відносин є те, що їх учасники наділені взаємними правами і обов’язками, а також мають власні потреби та інтереси, що реалізуються за допомогою інформаційної системи загального доступу – Інтернет [8, с.192].

#### **Список використаних джерел:**

1. Німко, О.Б. Державне регулювання забезпечення соціальним житлом: правові та організаційні засади / О.Б. Німко // Техника и технология. Современные тенденции в науке и образовании / Inżynieria i technologia. Współczesne tendencje w nauce i edukacji. (29.01.2013 – 31.01.2013) – Kraków: – 2013. – С. 5-8.
2. Дубовик Т.В. Інтернет-торгівля в Україні / Т.В. Дубовик // Вісник КНТЕУ. –2013 – № 1 (87). – С. 20-29.
3. Німко О.Б. Проблемні питання законодавства, що регулює встановлення внесків загальнообов’язкового державного соціального пенсійного страхування фізичними особами – суб’єктами підприємницької діяльності, які обрали особливий спосіб оподаткування / О.Б. Німко // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». – № 4 (17). – 2010. – С. 97 – 101.
4. Німко О.Б. Правові засади державного регулювання здійснення оціночної діяльності для цілей оподаткування / О.Б. Німко // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Научный журнал. Серія: Юридические науки. – №4. – Симферополь, 2012. – С. 292 – 295.
5. Чучковська А.В. Ч 11 Правове регулювання електронної комерції в Україні. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
6. Онищенко, Ю.М. Механізми безпеки електронних сервісів / Ю.М. Онищенко, І.В. Кобзев, М.В. Мордвинцев // Техника и технология. Современные тенденции в науке и образовании / Inżynieria i technologia.

Współczesne tendencje w nauce i edukacji. (30.01.2016 – 31.01.2016) – Warszawa: – 2016. – С. 10-15.

7. Закон України “Про електрону комерцію” [Електронний ресурс] Сайт Офіційний портал ВРУ – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
8. Правове регулювання електронної комерції в Україні / І. О. Трубін // Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України (економіка. право). – 2007. – № 2. – С. 192–198.
9. Стороженко О.М. Інтелектуальна власність: навч. посіб. /О.М. Стороженко, О.Б. Німко – К.: Плеяди, 2010. – 63 с.